



Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 206/21
U Luxembourg 18. studenoga 2021.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u spojenim predmetima C-793/19 SpaceNet
i C-794/19 Telekom Deutschland,
u predmetu C-140/20 Commissioner of the Garda Síochána i dr. i u spojenim
predmetima C-339/20 VD i C-397/20 SR

**Nezavisni odvjetnik M. Campos Sánchez-Bordona ponavlja da je opće i neselektivno
zadržavanje podataka o prometu i lokaciji u pogledu elektroničkih komunikacija
dopušteno samo u slučaju ozbiljne prijetnje za nacionalnu sigurnost**

Sudska praksa Suda¹ u pogledu zadržavanja i pristupa osobnim podacima prikupljenima u sektoru elektroničkih komunikacija izazvala je zabrinutost u određenim državama članicama. Neki nacionalni sudovi uputili su Sudu zahtjeve za prethodnu odluku jer su se pribojavali da bi ta sudska praksa mogla državna tijela lišiti instrumenta koji je nužan za očuvanje nacionalne sigurnosti i borbu protiv kriminala i terorizma. U dvjema presudama velikog vijeća od 6. listopada 2020.², *Privacy International* i *La Quadrature du Net*, Sud je potvrdio i razradio sudske prakse iz presude *Tele2 Sverige*. Iako se moglo očekivati da će se rasprava okončati jer je Sud detaljno, u dijalogu s nacionalnim sudovima, nastojao objasniti razloge koji unatoč svemu opravdavaju usvojene teze, čini se da to nije bio slučaj.

Prije 6. listopada 2020. Sud je zaprimio tri druga zahtjeva za prethodnu odluku kojima se dovodila u pitanje sudska praksa uspostavljena u vezi s iznimkama od povjerljivosti komunikacije i podataka o korisnicima. Dva od tih triju zahtjeva uputio je Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud, Njemačka), kojem je Savezna agencija za mreže podnijela reviziju protiv presuda u kojima se odlučivalo o tužbama društava koja pružaju usluge pristupa internetu u kojima su ona pobijala obvezu pohrane podataka o telekomunikacijskom prometu svojih korisnika od 1. srpnja 2017. propisanu njemačkim propisom³ (spojeni predmeti C-793/19 i C-794/19). Treći zahtjev za prethodnu odluku uputio je Supreme Court (Vrhovni sud, Irska), u kontekstu građanskog postupka u kojem je osoba osuđena na doživotnu kaznu zatvora zbog ubojstva osporavala valjanost određenih odredbi irskog zakona⁴ u skladu s kojima su podaci o telefoniji – na kojima su se temeljili određeni dokazi optužbe – zadržani te im je omogućen pristup (predmet C-140/20). Nakon

¹ Presuda od 8. travnja 2014., *Digital Rights Ireland i dr.* (spojeni predmeti [C-293/12 i C-594/12](#); vidjeti [PM br. 54/14](#)), kojom je proglašena nevaljanost Direktive 2006/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka dobivenih ili obrađenih u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža i o izmjeni Direktive 2002/58/EZ (SL 2006., L 105, str. 54.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 30.); presuda od 21. prosinca 2016., *Tele2 Sverige i Watson i dr.* (spojeni predmeti [C-203/15 i C-698/15](#); vidjeti [PM br. 145/16](#)), u kojoj je Sud presudio da se članku 15. stavku 1. Direktive 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL 2002., L 201, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 111.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. (SL 2009., L 337, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 224. i ispravci SL 2017., L 162, str. 56. i SL 2018., L 74, str. 11.), protivi nacionalni propis koji predviđa opće i neselektivno zadržavanje svih podataka o prometu i lokaciji u svrhu borbe protiv teškog kriminala; presuda od 2. listopada 2018., *Ministerio Fiscal* (predmet [C-207/16](#); vidjeti [PM br. 141/18](#)), kojom je potvrđeno tumačenje članka 15. stavka 1. Direktive 2002/58, naglašavajući važnost načela proporcionalnosti u tom pogledu

² Presude od 6. listopada 2020., *Privacy International* (predmet [C-623/17](#)) i *La Quadrature du Net i dr.* (spojeni predmeti [C-511/18, C-512/18 i C-520/18](#)) (vidjeti [PM br. 123/20](#))

³ Gesetz zur Einführung einer Speicherpflicht und einer Höchstspeicherfrist für Verkehrsdaten od 10. prosinca 2015. (Zakon o uvođenju obveze pohrane i maksimalnog roka za pohranu podataka o prometu)

⁴ Communications (Retention of Data) Act 2011 (Zakon o komunikacijama (zadržavanje podataka) iz 2011.)

što su se upoznali s odgovorom koji je Sud dao u presudama od 6. listopada 2020., predmetni nacionalni sudovi odlučili su ostati pri svojim zahtjevima za prethodnu odluku.

Tim zahtjevima za prethodnu odluku pridružuju se dva zahtjeva koja je uputio Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska), koji odlučuje o tužbi koju su podnijele dvije fizičke osobe optužene za trgovanje na temelju povlaštenih informacija i pranje novca na temelju istrage koju je proveo Autorité des marchés financiers (Nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala) u kojoj su se koristili osobni podaci u vezi s korištenjem telefonskim linijama, prikupljeni na temelju Codea monétaire et financier (Monetarni i financijski zakonik) (spojeni predmeti C-339/20 i C-397/20).

U svojem mišljenju koje je danas izneseno u tim predmetima nezavisni odvjetnik **Manuel Campos Sánchez-Bordona smatra da se odgovori na sva postavljena pitanja već nalaze u sudskoj praksi Suda ili se iz nje bez poteškoća mogu izvesti.**

Spojeni predmeti C-793/19 i C-794/19

Iako priznaje napredak ostvaren u **njemačkom zakonodavstvu** koji pokazuje odlučnu namjeru usklađivanja sa sudskom praksom Suda, nezavisni odvjetnik navodi da **njime propisana obveza opće i neselektivne pohrane podataka obuhvaća široku skupinu podataka o prometu i lokaciji. Vremensko ograničenje propisano za tu pohranu ne rješava taj problem** jer, osim u slučaju koji opravdava zaštita nacionalne sigurnosti, **pohrana podataka o elektroničkoj komunikaciji treba biti selektivna** zbog ozbiljne opasnosti koju bi podrazumijevalo njihovo opće zadržavanje. Osim toga, nezavisni odvjetnik podsjeća na to da, u svakom slučaju, **pristup tim podacima pretpostavlja ozbiljno zadiranje** u temeljna prava na privatnost i na obiteljski život te na zaštitu osobnih podataka⁵, neovisno o trajanju razdoblja za koje se traži pristup navedenim podacima.

Predmet C-140/20

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, na pitanja **Supreme Courta odgovoreno je u presudama *La Quadrature du Net i Prokuratuur***⁶, pri čemu je potonja donesena nakon odluke irskog suda da ostane pri svojem zahtjevu za prethodnu odluku.

M. Campos Sánchez-Bordona ustraje na tome da **je opće i neselektivno zadržavanje podataka o prometu i lokaciji opravdano samo u svrhu zaštite nacionalne sigurnosti, što ne uključuje progon kaznenih djela, čak ni onih teških. Irski propis stoga nije u skladu s Direktivom o privatnosti i elektroničkim komunikacijama** jer zbog razloga koji nadilaze razloge svojstvene zaštiti nacionalne sigurnosti **dopušta preventivno, opće i neselektivno zadržavanje podataka o prometu i lokaciji svih pretplatnika u razdoblju od dvije godine.**

S druge strane, čini se da **pristup nadležnih nacionalnih tijela zadržanim podacima ne podliježe prethodnom nadzoru suda ili neovisnog tijela**, kao što to zahtijeva sudska praksa Suda, nego diskrecijskoj ocjeni policijskog dužnosnika određenog ranga. Supreme Court treba provjeriti ima li taj dužnosnik status „neovisnog tijela” i „treće strane” u odnosu na tijelo koje traži pristup, a koji se zahtijevaju u sudskoj praksi. Nezavisni odvjetnik također podsjeća na to da taj nadzor treba provesti prije, a ne poslije pristupa podacima.

Naposljetku, nezavisni odvjetnik ponavlja da, kao u presudi *La Quadrature du Net*, **nacionalni sud ne može vremenski ograničiti učinke utvrđenja nezakonitosti nacionalnog propisa koji nije u skladu s pravom Unije.**

Spojeni predmeti C-339/20 i C-397/20

Nezavisni odvjetnik ističe **da se ta dva postupka, poput triju prethodnih, u bitnome odnose na pitanje mogu li države članice nametnuti obvezu općeg i neselektivnog zadržavanja**

⁵ Članci 7. i 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima

⁶ Presuda od 2. ožujka 2021., *Prokuratuur (Uvjeti pristupa podacima o elektroničkim komunikacijama)* (predmet [C-746/18](#)) (vidjeti [PM 29/21](#))

podataka o prometu elektroničkih komunikacija. Zbog tog razloga, iako se u ovom slučaju primjenjuju Direktiva⁷ i Uredba⁸ o zlouporabi tržišta, smatra da je u ovom kontekstu primjenjiva sudska praksa Suda sažeta u presudi *La Quadrature du Net*.

Pojašnjava da odredbe koje se odnose na obradu **evidencije podataka o prometu** sadržane u **Direktivi i Uredbi o zlouporabi tržišta treba tumačiti u okviru sustava uvedenog Direktivom o privatnosti i elektroničkim komunikacijama, koja u tom pogledu čini referentni propis.**

Nezavisni odvjetnik ističe da se u **Direktivi kao ni u Uredbi koje se odnose na zlouporabu tržišta ne daju posebna ni autonomna ovlaštenja za zadržavanje podataka**, nego se nadležnim tijelima samo **dopušta da pristupe zadržanim podacima u postojećim zapisima, koje je trebalo sastaviti u skladu s Direktivom o privatnosti i elektroničkim komunikacijama.** Konkretno, riječ je o **evidencijama ili zapisima koji se mogu zadržati u svrhu borbe protiv teških kaznenih djela i zaštite nacionalne sigurnosti**, a koji se ne mogu izjednačiti s onima koji su zadržani preventivno, opće i neselektivno radi obrane nacionalne sigurnosti jer bi se u protivnom narušila delikatna ravnoteža na kojoj se temelji presuda *La Quadrature du Net*. U skladu s time, **nacionalni propis** kojim se operatorima elektroničkih komunikacija propisuje **obveza općeg i neselektivnog zadržavanja podataka o prometu u okviru istrage o trgovanju na temelju povlaštenih informacija i manipuliranju tržištem te njegovoj zlouporabi protivan je pravu Unije. Također, nacionalni sud u tom slučaju ne može vremenski ograničiti učinke te neusklađenosti.**

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

Cjelovit tekst mišljenja u predmetima [C-793/19 i C-794/19](#), [C-140/20](#) i [C-339/20 i C-397/20](#) objavljuje se na stranici CURIA na dan objave

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s čitanja mišljenja dostupne su na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

⁷ Direktiva 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o trgovanju na temelju povlaštenih informacija i manipuliranju tržištem (zlouporabi tržišta) (SL 2003., L 96, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 3., str. 74.)

⁸ Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (SL 2014., L 173, str. 1.)